

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
щодо проходження виробничої (переддипломної) практики
для студентів спеціальності 061
«Журналістика» другого освітнього рівня

Київ – 2023

УДК 378.14:070

ББК 72.01 Р37

К-71

Рекомендовано до друку гуманітарно-педагогічним факультетом Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 24.06.2023 р.).

Рецензенти:

Башманівський Валерій Іванович, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри журналістики, реклами та PR Житомирського державного університету імені Івана Франка;

Діденко Алла Олексіївна – журналіст, головний спеціаліст відділу комунікації Департаменту інформаційної політики, комунікації та протокольних заходів Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Методичні рекомендації щодо проходження виробничої (переддипломної) практики для студентів спеціальності 061 «Журналістика» другого освітнього рівня. Укладачі: Т.Ф. Семашко, М.І. Навальна, Київ : методичні рекомендації. Київ : Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2023. 33 с.

Методичні рекомендації щодо проходження виробничої (переддипломної) практики для здобувачів спеціальності 061 «Журналістика» другого освітнього рівня розроблені на основі програми практики та передбачають роботу в різних масмедіа, структурних підрозділах, що потребують інформаційного супроводу, з метою здобуття необхідних компетенцій та результатів навчання, збору матеріалу для кваліфікаційної роботи.

Розраховано на науково-педагогічних працівників і здобувачів.

© Семашко Т.Ф., Навальна М.І., 2023 ©
Національний університет біоресурсів і
природокористування України, 2023

1. Опис практики

Виробнича (переддипломна) практика

Найменування показників	Рівень вищої освіти, Галузь знань, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS: 20/20 Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання): 600/600 Кількість змістових модулів: 3	Освітній ступінь: магістр Галузь знань: 06 «Журналістика» Спеціальність: 061 «Журналістика» Освітня програма: другого (магістерського) рівня вищої освіти	Обов'язковий освітній компонент	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
		Самостійна робота	
		600 год.	600 год.
		Вид контролю:	
		залік	

Мета та завдання курсу

Відповідно до закону «Про вищу освіту» практична підготовка магістрів, тобто виробнича (переддипломна) практика, є необхідною складовою частиною формування фахівця у вищих навчальних закладах і повинна забезпечити набуття студентами практичних професійних навичок та досвіду науково-практичної діяльності, необхідної для роботи за профілем набутої спеціальності.

Виробнича (переддипломна) практика є одним із складників освітньої програми підготовки здобувачів магістерського ступеня. Згідно з навчальними та робочими навчальними планами магістри проходять практику в третьому семестрі другого року навчання упродовж 10 тижнів. Загальний обсяг практики складає 600 годин (20 кредитів).

Робоча програма з виробничої (переддипломної) практики складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 061 «Журналістика». Програма визначає загальний порядок організації, проведення та підведення підсумків виробничої (переддипломної) практики здобувачів вищої освіти у процесі їх підготовки на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Основна мета виробничої (переддипломної) практики полягає у формуванні в студентів-магістрантів професійної дослідницької компетенції в галузі журналістики, дослідженні тих аспектів журналістики, що можуть бути використані в кваліфікаційній роботі магістра; в оволодінні студентами сучасними методами та методиками медіадосліджень; набуття умінь аргументувати власні спостереження, робити висновки й узагальнення.

Практика скерована на удосконалення здатностей здобувати знання і розуміти предметну сферу професійної діяльності, використовувати інформаційні й комунікаційні технології та працювати у команді. Практика дає студентові можливість проявити творчу ініціативу, навчитися розкривати найактуальніші сторони життя за допомогою сучасних інформаційних технологій.

Завданнями практики є:

- ознайомитися зі структурою редакцій і відділів у них; із сутністю, функціями і посадовими обов'язками журналістів у різних редакційних підрозділах; загальними принципами та внутрішнім порядком роботи в різних масмедіа;
- виконувати конкретні практичні творчі та виробничо-технологічні завдання керівників творчо-виробничих підрозділів, до яких на час проходження практики прикріплені студенти-практиканти;
- використовувати спеціалізовані концептуальні знання з соціальних комунікацій, набуті у процесі навчання та професійної діяльності на рівні новітніх досягнень в інноваційній діяльності та дослідницькій роботі для створення продукту, що може бути використаним у кваліфікаційній роботі;

- продемонструвати здатність критично осмислювати проблеми як у професійній діяльності так і у дослідницькій роботі;
- реалізовувати вміння організовувати та контролювати командну професійну діяльність;
- реалізовувати теоретичну підготовку у практичній журналістській діяльності;
- дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики, міжкультурної толерантності та керуватися загальнолюдськими цінностями;
- вміти створювати якісний журналістський контент;
- уміти реалізовувати редакційну політику та працювати в команді.
- збирати, вивчати, опрацьовувати і систематизувати матеріали для написання практичної частини дипломної роботи.

Практика здобувачів освітнього ступеня магістра передбачає безперервність і послідовність її проведення для формування достатнього рівня практичних компетентностей відповідно до запланованих результатів підготовки.

Під час проходження виробничої (переддипломної) практики студенти – майбутні журналісти, набувають таких **програмних компетентностей**:

Загальні компетентності

ЗК02. Здатність планувати час та управляти ним.

ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК07. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК09. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності:

СК01. Здатність використовувати спеціалізовані концептуальні знання з теорії та історії журналістики, новітні технологічні досягнення для розв'язання задач дослідницького та інноваційного характеру у сфері журналістики.

СК02. Здатність критично осмислювати проблеми у сфері журналістики та дотичні до них міждисциплінарні проблеми.

СК03. Здатність приймати ефективні рішення у сфері журналістики.

СК04. Здатність управляти робочими та навчальними процесами у сфері журналістики, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів.

СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних контекстах, за умов

неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК07. Здатність забезпечувати та оцінювати стратегічний розвиток команди.

СК08. Здатність до широкого висвітлення екологічних питань і проблем як глобального, так і регіонального значення.

СК09. Здатність створювати контент для інформаційного супроводу агросектору та ефективно просувати медійний продукт.

Програмні результати навчання:

ПРН02. Аналізувати та оцінювати потенційний вплив розвитку технологій на сучасний стан та розвиток журналістики.

ПРН03. Проводити збір, інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи досліджень.

ПРН04. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами усно і письмово для обговорення професійної діяльності, результатів дослідження та інновацій, пошуку та аналізу відповідної інформації.

ПРН05. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології під час створення медіапродуктів.

ПРН06. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН08. Використовувати передові знання і методики у процесі дослідження діяльності та створення нових медіаінституцій.

ПРН09. Проводити порівняльний аналіз законодавчої бази та діяльності окремих медіаінституцій України та країн Європейського Союзу.

ПРН10. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з організацією нових медіаустанов та інституцій.

ПРН11. Брати продуктивну участь у розробленні проєктів документів, що регламентують діяльність в усіх сферах журналістики, обґрунтовувати суспільну потребу в їх прийнятті, прогнозувати результати їх впливу на суспільство.

ПРН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проєкти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів

ПРН13. Організовувати роботу колективу, забезпечувати професійний розвиток його членів та досягнення поставлених цілей.

ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.

2. ПРОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ (ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ) ПРАКТИКИ

1. Загальні положення

Виробничу (переддипломну) практику студенти спеціальності 061 «Журналістика», рівень вищої освіти «Магістр» проходять на другому курсі на виробничих базах практики згідно із підписаними угодами про співпрацю між Національним університетом біоресурсів і природокористування України та базою практики. Її метою є продемонструвати здатність студента застосовувати здобуті теоретичні знання у професійній діяльності, аналізувати та синтезувати інформацію, розв'язувати складні завдання і проблеми у певній галузі професійної діяльності, здатність виявляти ініціативу та підприємливість, уміння оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт, та створювати відповідний професійний продукт під час роботи у інформаційних агентствах, видавництвах, рекламних та піарагенціях, друкованих засобах масової інформації; поглибити та розширити знання, що стосуються організації та ефективного просування створеного медіапродукту, уміння аналізувати та прогнозувати тренди сучасного медіаринку. А також сформувати в магістрантів професійні дослідницькі компетенції в галузі журналістики, що використовуватимуться при написанні наукової роботи.

Виробнича (переддипломна) практика передбачає набуття студентами, що навчаються за рівнем вищої освіти «Магістр» фахових та спеціальних компетенцій, а також отримання програмних результатів, розширення і закріплення у студентів навичок журналістської роботи, послідовний перехід від найпростіших інформаційних до складніших аналітичних та художньо-публіцистичних жанрів. Відтак, практика передбачає поступове ускладнення виконуваних студентами завдань: за жанрами і формами, за журналістською участю, за видом матеріалу тощо.

Важливим показником успішно проведеної практики є активна участь студента в громадській діяльності організації, що є базою практики; творче ставлення до виконання редакційних завдань; формування власного журналістського творчого доробку. Упродовж усієї практики студент уважно вивчає досвід внутрішньої редакційної роботи, зокрема, форми і методи її організації, практику проведення робочих нарад, специфіку роботи позаштатних відділів, громадських приймалень, корпунктів тощо. На практиканта поширюються всі правила техніки безпеки праці та внутрішнього розпорядку установи, де він перебуває на практиці.

За погодженням із керівниками практики студенти-магістри можуть самостійно обирати собі базу практики, але не пізніше ніж за місяць до початку практики.

2. Зміст діяльності

Етапи проходження практики та види діяльності студентів	Розподіл годин між видами робіт
Етап 1. Початковий етап практики	
Модуль 1. Організаційна діяльність	
1. Установча конференція. Знайомство із метою, завданнями, змістом практики, правами й обов'язками студента-практиканта, особливостями організації діяльності практикантів	5
2. Вивчення вимог до звітної документації, пов'язаної із проходженням практики	5
3. Ознайомлення із закладом, де проходитиме практика.	10
4. Участь у бесіді з адміністрацією установи / організації. Знайомство із редакційною політикою закладу, діяльністю колективу, режимом роботи.	10
5. Ознайомлення зі специфікою роботи медіапрацівників, основними напрямками їх діяльності.	10
6. Планування переддипломної практики, визначення завдань. Складання індивідуального графіка роботи.	10
Разом	50
Етап 2. Основний етап практики	
Модуль 2. Науково-дослідницька робота студентів в галузі журналістики	
1. Прибуття на базу практики, проходження інструктажів.	4
2. Ознайомлення з роботою медіаустанови, отримання завдань від бази практики.	6
3. Набуття досвіду пошукової роботи в галузі журналістики.	10
4. Розширення інформації про методи і методологію журналістського дослідження.	10

5. Виконання завдань від бази практики: написання, редагування, узгодження кінцевого результату з керівниками практики	100
6. Підготовка друкованих, відео- та фотоматеріалів із обраної теми.	100
7. Розробка теми проєкту. Постановка мети і завдань, визначення предмета і об'єкта дослідження.	50
8. Збирання бібліографії й аналіз наукових джерел з проблематики дослідження.	30
9. Збагачення джерельної бази дослідження (складання картотеки).	10
10. Систематизація зібраного фактологічного матеріалу. Вироблення методики дослідження фактологічного матеріалу.	20
11. Аналіз фактологічного матеріалу із застосуванням журналістських методів дослідження.	20
Разом	450
Етап 3. Завершальний етап практики	
Модуль 3. Звітування про проходження практики	
1. Підготовка звітної документації з переддипломної практики.	45
2. Оформлення документації про проходження практики	30
3. Підготовка доповіді та її презентація на підсумковій конференції.	20
4. Обговорення результатів наукового дослідження на засіданні кафедри.	5
Разом	100
Усього	600

3. Індивідуальні завдання

№	Складники практики	Завдання для виконання
1.	АГЕНЦІЙНА ЖУРНАЛІСТИКА	Підготувати 20-30 агенційних повідомлень, написати та опублікувати 2 лонґриди, провести актуальне інтерв'ю з експертом. Підготовка фактичних матеріалів для написання магістерської роботи.
2.	ПРЕСОВА ЖУРНАЛІСТИКА	Написати й опублікувати (підготувати до друку) 2 репортажі, 3 інтерв'ю, 2 статті або коментарі; сформулювати стратегію просування

		<p>видання на наступне півріччя у розрізі наявної комунікативної стратегії.</p> <p>Підготовка фактичних матеріалів для написання магістерської роботи.</p>
3.	РАДІОЖУРНАЛІСТИКА	<p>Зробити 3 радіоінтерв'ю, 2 радіорепортажі та фрагмент прямиого мовлення (хронометраж 5 хвилин). Проаналізувати ефективність комунікативної стратегії у розрізі збільшення аудиторії медіа.</p> <p>Підготовка фактичних матеріалів для написання магістерської роботи.</p>
4.	ТЕЛЕЖУРНАЛІСТИКА	<p>Написати 1 текст для підводки ведучому, розробити 1 сценарій свого інформаційного сюжету, підготувати 2 телеінтерв'ю. Проаналізувати ефективність комунікативної стратегії у розрізі збільшення аудиторії медіа (письмово) та подати на кафедру як додаток до звіту.</p> <p>Підготовка фактичних матеріалів для написання магістерської роботи.</p>
5.	ФОТОЖУРНАЛІСТИКА	<p>Зробити 5 розгорнутих фоторепортажів та розмістити у ЗМІ; розробити стратегію просування створеного інформаційного продукту у друкованих ЗМІ та в онлайн-виданнях. Матеріали подати в роздрукованому вигляді.</p> <p>Підготовка фактичних матеріалів для написання магістерської роботи.</p>
6.	ІНТЕРНЕТ-ЖУРНАЛІСТИКА	<p>Підготувати 3 репортажі, 2 інтерв'ю, 2 статті, 3 замітки або коментар. На основі зібраної інформації та її аналізу скласти прогноз щодо трендів медіаринку у форматі онлайн.</p> <p>Підготовка фактичних матеріалів для написання магістерської роботи.</p>
7.	РЕКЛАМА	<p>Зробити 2 зйомки для реклами і розмістити матеріали у ЗМІ; написати сценарій сюжету про НУБіП України (хронометраж 2 хвилини).</p> <p>Підготовка фактичних матеріалів для написання магістерської роботи.</p>
8.	ІНФОРМАЦІЙНЕ АГЕНТСТВО	<p>Написати 2 тексти власних інформацій для інформантства; обробити та відредагувати 3</p>

		тексти стрингерів, позаштатних авторів чи дописувачів. Підготовка фактичних матеріалів для написання магістерської роботи.
9.	КНИЖКОВІ ВИДАННЯ	Підготувати редакційний висновок про якість авторських оригіналів літературно-художнього, навчального, науково-популярного, наукового творів (на вибір), відредагувати і здійснити коректурне вичитування не менше двох обліково-видавничих аркушів тексту; надати рекомендації щодо популяризації друкованої продукції із урахуванням потреб цільової аудиторії. Підготовка фактичних матеріалів для написання магістерської роботи.

4. ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. У своїй роботі журналіст дотримується стандартів, визначених або медіа-середовищем, або певною редакцією (типу стандарти роботи BBC, стандарти роботи Reuters тощо). Загалом, стандарти професійної діяльності майже неваріативні і можуть відрізнятися незначними особливостями, в залежності від типу та цілей роботи медіа. Студент (ка), який (яка) проходить практику має також дотримуватися їх.

2 Інститут масової інформації оприлюднив нормативну довідку стандартів професійної діяльності¹. Основними журналістськими стандартами, якими керується журналіст у своїй професійній діяльності, є: баланс думок і точок зору, оперативність, достовірність (посилання на джерела), відокремлення фактів від коментарів, точність, повнота представлення фактів та інформації по проблемі.

3. Головними нормативними джерелами, де відображені дані стандарти, є Кодекс професійної етики українського журналіста, Етичний кодекс українського журналіста, Декларація принципів поведінки журналістів (Міжнародної федерації журналістів) та міжнародні стандарти та принципи журналістської етики.

4. Основні вимоги щодо дотримання журналістських стандартів ставляться, в першу чергу, до інформаційно-новинних матеріалів. Саме в «новинній» журналістиці дотримання цих стандартів є найбільш важливим.

1. Баланс думок і точок зору

¹Чоповський Д. Журналістські стандарти: нормативна довідка. - <https://imi.org.ua/monitorings/jurnalistiski-standarti-normativna-dovidka-i28622>

Відповідно до п. 10 Етичного кодексу українського журналіста, точки зору опонентів, в тому числі тих, хто став об'єктом журналістської критики, мають бути представлені збалансовано. Так само мають бути подані оцінки незалежних експертів.

2. Оперативність

Пункт 1 Кодексу професійної етики українського журналіста визначає, що головний обов'язок журналіста – сприяти забезпеченню права громадян на одержання оперативної інформації.

3. Достовірність (посилання на джерела)

Пункт 6 Етичного кодексу українського журналіста визначає, найпершим обов'язком журналіста є повага до права громадськості на повну та об'єктивну інформацію про факти та події. Будь-яка тема потребує максимально повного набору фактів і думок. Тому завдання журналіста все це знайти в компетентних джерелах.

Міжнародна декларація принципів поведінки журналістів закріплює, що журналіст зобов'язаний подавати інформацію, посилаючись на факти, походження яких він / вона знає.

4. Відокремлення фактів від коментарів

Пункт 9 Етичний кодекс українського журналіста встановлює, що факти, судження та припущення мають бути чітко відокремлені одне від одного.

5. Точність подачі інформації

Пункт 1 Кодексу професійної етики українського журналіста встановлює, що журналіст поширює і коментує лише ту інформацію, у правдивості якої переконаний. Він уникає неповноти або неточностей чи викривлень інформації, які могли б завдати моральної шкоди честі та гідності людини, неприпустимі з його боку недостовірні повідомлення.

Міжнародна декларація принципів поведінки журналістів закріплює, що повага до істини та права громадськості на правду – перший обов'язок журналіста.

6. Повнота представлення фактів та інформації з проблеми

Згідно з п. 6 Етичного кодексу українського журналіста, найпершим обов'язком журналіста є повага до права громадськості на повну та об'єктивну інформацію про факти та події. Будь-яка тема потребує максимально повного набору фактів і думок. Тому завдання журналіста все це знайти в компетентних джерелах.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧА

На засіданні кафедри завідувач призначає установчу науково-методичну конференцію, мета якої є організація практики. На установчій конференції збираються усі студенти, керівники практики. Завідувач кафедри та керівники

практики знайомлять студентів із метою та завданнями практики, вимогами, що ставляться перед студентами під час проходження практики, звітною документацією, що мають подати студенти після завершення практики, формою оцінювання.

Під час установчої конференції також повідомляється інформація про бази практики, розповідається про договори, які Університет уклав з відповідними ЗМІ.

Студенти розподіляються, їм представляється керівник практики від Університету. Здобувачам проводиться інструктаж з правил поведінки, дотримання техніки безпеки.

Під час проходження практики здобувачі мають двох керівників – викладач Університету та журналіст в конкретному ЗМІ.

3.1. Керівник практики – викладач Університету

Викладач-керівник практики є відповідальною особою від Університету та піклується про розподіл студентів по базах практики (усі студенти мають працювати у редакціях), веде організаційну підготовку практики, є зв'язковим із редакціями-базами практиками, співпрацює із керівником-журналістом.

Керівник практики пояснює студентам процедуру проходження практики, її строки, дає завдання, проводить теоретичне консультування, контролює форми звітності з проходження практики.

Серед основних функцій, що виконує керівник практики-викладач Університету є:

- пошук баз практик, організація підписання договорів з підприємствами, установи та організаціями, які є базами проведення практики;
- налагодження комунікацій між студентом та керівником практики-журналістом та/або певною редакцією;
- співпраця із керівником практики-журналістом щодо оптимального результату змісту практики, особливостей проходження практики, звітності тощо;
- надання навчальної, методичної та теоретичної допомоги (консультування) студентам при виконання ними поставлених редакцією (журналістом/представником бази практики) завдань;
- у разі виникнення конфліктних ситуацій, втручатися у конфлікт з метою його вирішення. У разі необхідності, форс-мажору або обставин непереборної сили, брати участь у зміні бази практики для конкретного студента, який цього потребуватиме;
- всіляко сприяти успішному проходженню студентами практики, стежити за веденням ними поточної документації, контролювати дотримання студентами усіх вимог практики та вчасне оформлення звітної документації.

Після завершення практики, керівник від Університету проводить загальні збори, на яких обговорюються результати практики, перевіряється наявність звітної документації, підводяться підсумки та оцінюються досягнення студентів.

3.2. Керівник практики – журналіст

Зазвичай у медіаустанові (Базі практики) керівником практики призначають досвідченого журналіста, здатного не тільки передати власний досвід, а й організувати дієву та результативну практику. Керівник практики - журналіст проводить роботу відповідно до програми, мети та завдань практики і виконує наступні функції:

- забезпечує організацію проходження практики студентом в редакції;
- знайомить студента із інституційною організацією медіа, роботою редакції, відділу, посадовими обов'язками тощо;
- допомагає оволодівати практичними навичками роботи з інформацією: відбір, аналіз тощо;
- дає завдання студенту щодо виготовлення інформаційного продукту;
- допомагає оволодівати практичними навичками роботи з інформацією: відбір, аналіз, процес обробки, написання і редагування, тощо;
- дає завдання студенту щодо виготовлення інформаційного продукту;
- редагує виготовлений інформаційний продукт, пояснює позитивні і негативні моменти створеного студентського твору;
- сприяє оприлюдненню студентського матеріалу;

Отже, керівники практики – це особи, які відповідають за організацію практики, її реальний зміст та співпрацюють зі студентом протягом усього часу практики.

У залежності від типу медіа, зміст самої практики відрізняється, оскільки структура підприємства/установи/інституції (бази медіа) має власну мету, інформаційний порядок денний та особливості роботи із інформацією.

Головне завдання – на Базі практики виконувати завдання суть і зміст яких визначається спеціалізацією конкретного ЗМІ, а саме:

3.3. Практика в газеті (друкованому виданні)

Перебуваючи на практиці в газеті або іншому друкованому виданні, студент зобов'язаний дотримуватись внутрішнього розпорядку видання, норм та правил поведінки та бути членом колективу. Змістовно, студент під час практики має:

- бути закріпленим за конкретним журналістом відділу;
- ознайомитись зі структурою та особливостями організації редакції, наявних відділів;
- аналізувати діяльність медіа, особливості роботи з інформацією;
- дослідити саме видання: зміст, спеціалізацію, верстку, інформаційну наповненість та форми подачі матеріалу;
- бути присутнім на планерках;
- виконувати завдання, поставлені журналістом-керівником практики, які пов'язані із професійною діяльністю;

- разом із журналістом-керівником практики відвідати не менше одного заходу – прес-конференції, засідання, події тощо.
- ознайомитись із принципами планування чергового номера газети/журналу;
- ознайомитись із методами діяльності та творчістю провідних журналістів редакції;
- виконувати всі види роботи, передбачені програмою практики, а саме:
 - а) виконувати редакційні завдання після щоденної (для щоденних газет) чи тижневої редакційної наради по визначенню об'єктів висвітлення і підготовки інформаційних та інших сюжетів;
 - б) здійснювати перегляд стрічок інформаційних агентств для підбору інформацій для підготовки інформаційних блоків новин;
 - в) вносити пропозиції щодо можливого передруку (з посиланням) репортажів, коментарів, оглядів, аналітичних та спеціальних статей із стрічок інформаційних агентств, з якими підписано угоди про співпрацю;
 - г) писати тексти власних інформацій чи здійснювати підготовку добірок новин з інформгентств;
 - д) редагувати тексти позаштатних авторів і дописувачів;
 - ж) готувати огляди преси (за потреби);
 - з) брати участь у підборі і виготовленні ілюстративного матеріалу для чергового випуску газети;
 - і) опанувати сутність роботи б'їлд-редактора, контактувати з фотокореспондентами видання і фоторепортерами;
 - ї) опанувати навичками відбору фотографій та іншого ілюстративного матеріалу;
 - й) ознайомитися з принципами верстки номера, макетування шпальт, розмітки і розміщення матеріалів і фотографій з використанням традицій певної редакції газети і отриманих в університеті теоретичних знань поліграфічних правил і мистецтва;
 - к) здавати власний матеріал керівнику практики від Бази або відповідальному секретарю чи випусковому редактору;
 - л) брати участь у редакційній «літучці» під час верстки чергового випуску новин;
 - м) брати участь у визначенні пріоритетності матеріалів новинного характеру;
 - п) брати участь у пресконференціях різних організацій і відомств, діяльність яких становить суспільний інтерес;
 - р) ознайомлення з тематикою і специфікою роботи тих редакцій чи відділів, які становлять для студента особливий інтерес у плані пошуку і визначення своєї журналістської спеціалізації в майбутньому.

3.4. Практика на телебаченні

Під час практики на телебаченні студент має ознайомитись із структурою телеканалу, програмою мовлення, діючими редакціями та відділами і повною мірою виконувати усі завдання, що стоять перед студентом та визначені програмою практики, а саме:

- а) отримувати редакційне завдання після редакційної 5-хвилини по визначенню об'єктів зйомки і підготовки інформаційних сюжетів;
- б) готувати текст для підводки ведучому чи створювати сценарій свого інформаційного сюжету;
- в) редагувати текст;
- г) брати участь в організації і зйомці у студії чи на виїзді;
- д) здійснювати перегляд відзнятого матеріалу;
- ж) провадити відбір кадрів для монтажу;
- з) розшифровувати синхрони;
- і) бути задіяним у відеомонтажі на всіх етапах – від начитки, монтажу кадрів до озвучки;
- ї) здавати матеріал керівнику практики від Бази або відповідальному секретарю чи випусковому редактору;
- й) брати участь у редакційній літучці під під верстки чергового випуску новин;
- к) брати участь у визначенні пріоритетності матеріалів новинного випуску;
- л) брати участь у передачі всіх матеріалів черговому режисеру в центральну апаратну;
- м) бути присутнім у центральній апаратній при видачі черговою телевізійною бригадою інформаційного випуску в ефір.
- н) виконувати оперативні доручення режисера під час прямого ефіру.
- о) оволодіти навичками підготовки і написання для розміщення на екрані «біжучого рядка» новин або тез виступаючого у прямому ефірі гостя для вираження для глядачів його головних думок і посилань.
- п) брати участь у пресконференціях різних організацій і відомств, діяльність яких становить суспільний інтерес.
- р) ґрунтовно ознайомитися з тематикою і специфікою роботи тих головних редакцій чи відділів, які становлять для студента особливий інтерес у плані пошуку і визначення своєї журналістської спеціалізації в майбутньому.

3.5. Практика на радіо

Практика на радіо дає можливість студентам познайомитись із тим, як формується аудіоконтент, які особливості роботи з інформацією. Перебуваючи на практиці на радіо, студент має:

- ознайомитись зі структурою та особливостями організації радіо, наявних відділів;
- спробувати себе в якості ведучого;
- разом із журналістом-керівником практики відвідати не менше одного заходу – прес-конференції, засідання, події тощо.

– виконувати всі види роботи, передбачені програмою практики, а саме:

а) якісно і сумлінно виконувати редакційні завдання після щоденної ранкової, полуденної чи вечірньої редакційної наради по визначенню об'єктів висвітлення і підготовки інформаційних та інших сюжетів;

б) здійснювати перегляд стрічок інформаційних агентств для підбору інформацій для випуску новин;

в) здійснювати написання тексту для підводки ведучому чи написання сценарію свого інформаційного сюжету;

г) редагувати свої і чужі тексти;

д) організовувати і брати участь у радіозаписі – інформаційного повідомлення, репортажу, інтерв'ю на злободенну тему, тощо;

ж) розшифровувати синхрони;

з) брати участь у монтажі радіопередачі на всіх етапах підготовки радіопередачі – від роботи в монтажній, начитки підводок до роботи у прямоєфірній радіостудії;

і) регулярно і ритмічно здавати підготовлені і опрацьовані матеріали керівнику практики від Бази або відповідальному секретарю чи випусковому редактору;

ї) постійно брати участь у редакційних літучках під час верстки чергового випуску новин;

й) постійно брати участь у визначенні пріоритетності матеріалів новинного випуску;

к) постійно брати участь у передачі всіх матеріалів черговому режисеру в центральну апаратну радіо;

л) бути присутнім у центральній апаратній при видачі радіоведучим чи черговою радіобригадою інформаційного випуску, тематичної радіопередачі чи прямоєфірної радіопередачі в ефір;

м) брати участь у пресконференціях різних організацій і відомств, діяльність яких становить суспільний інтерес;

н) ознайомитися з тематикою і специфікою роботи тих головних редакцій чи відділів радіокомпанії, які становлять для студента особливий інтерес у плані пошуку і визначення своєї журналістської спеціалізації в майбутньому.

3.6. Практика в інформаційному агентстві, іншому структурному підрозділі

Під час практики в інформаційному агентстві студент має ознайомитись із структурою агенції, діючими редакціями та відділами, організацією роботи по забезпеченню цілодобового оновлення тематичних і інформаційних стрічок агенції, повною мірою виконувати усі завдання, що стоять перед студентом та визначені програмою практики, а саме:

а) якісно виконувати редакційні завдання після щоденної загальноагенційної редакційної наради по визначенню об'єктів висвітлення і підготовки інформаційних та інших сюжетів;

б) регулярно здійснювати перегляд стрічок партнерських інформаційних агентств для підбору інформацій для формування власних інформаційних блоків новин;

в) опікуватися внесенням пропозицій щодо можливого використання на своїх тематичних стрічках (з посиланням) репортажів, коментарів, оглядів, аналітичних та спеціальних статей із стрічок інформаційних агентств, з якими підписано угоди про співпрацю;

г) займатися написанням текстів власних інформацій чи підготовка добірок новин для свого інформагентства;

д) здійснювати редагування і обробку текстів стрингерів, позаштатних авторів і дописувачів;

ж) готувати огляди національної і зарубіжної преси (за потреби);

з) ознайомитися з роботою фототеки інформагентства, брати участь у підборі і виготовленні ілюстративного матеріалу для постійних інформаційних стрічок;

і) ознайомитися із сутністю й специфікою роботи б'їльд-редактора, контактувати з фотокореспондентами і позаштатними фоторепортерами;

ї) опанувати навичками відбору фотографій та іншого ілюстративного матеріалу;

й) регулярно здавати власні й опрацьовані (відредаговані) матеріали керівнику практики від Бази або відповідальному секретарю чи випусковому редактору певної стрічки;

к) ознайомитися з тематикою і специфікою роботи тих головних редакцій чи відділів інформагентства, які становлять для студента особливий інтерес у плані пошуку і визначення своєї журналістської спеціалізації в майбутньому.

3.7. Практика в інтернет-виданні

Інтернет-видання за статистикою сьогодні є найбільш популярними медіа в Україні. Специфіка роботи в інтернет-видання визначена способами та методами розповсюдження інформації та вимагає особливих знань із діяльності електронних ЗМІ. Тож студент, перебуваючи на практиці в інтернет-виданні повинен:

- використовувати набуті під час навчання теоретичні знання;
- ознайомитись зі структурою та формою інтернет-видання, редакційними відділами;
- дотримуватись правил розпорядку та роботи видання;
- ознайомитись із запитами і уподобаннями цільової аудиторії;
- аналізувати контент, що розповсюджує видання;

- спробувати себе в якості новинаря чи автора інформаційних матеріалів;
- взяти участі у наповненні та/або модеруванні стрічки новин.
- виконувати всі види роботи, передбачені програмою практики, а саме:
 - а) отримання редакційного завдання після визначення об'єктів висвітлення і підготовки інформаційних та інших сюжетів;
 - б) перегляд стрічок інформаційних агентств, інших електронних ресурсів і сайтів з метою підбору інформації для власних блоків новин;
 - б) внесення пропозицій і розміщення (передрук з посиланням) репортажів, коментарів, оглядів, аналітичних та спеціальних статей із стрічок інформаційних агентств, інших електронних джерел, сайтів, ресурсів;
 - в) написання текстів власних інформацій чи підготовка, обробка і редагування добірок новин;
 - г) редагування текстів позаштатних авторів і підписників;
 - д) підготовка оглядів статей національної та зарубіжної преси (певної тематичної спрямованості, яку сповідує конкретне інтернет-видання);
 - ж) організація, підготовка, написання та публікація в інтернет-виданні інтерв'ю, коментарів на злободенну тему з експертами і фахівцями різного профілю, відомими громадськими, державними і політичними діячами;
 - з) участь у пресконференціях різних організацій і відомств, діяльність яких становить суспільний інтерес.
 - і) ознайомлення з тематикою і специфікою роботи тих редакцій чи відділів, які становлять для студента особливий інтерес у плані пошуку і визначення своєї журналістської спеціалізації в майбутньому.

Під час практики студент має використовувати як загальні, так і спеціальні **методи** роботи. Серед них – метод спостереження (дає можливість побачити та проаналізувати зовнішню структуру медіа, особливості роботи редакції та журналістів, підходи до збирання, обробки та розповсюдження інформації), описання (дає можливість заповнювати щоденник практики, описуючи детально завдання журналіста-керівника, виконану роботу тощо), метод активної участі (дає можливість відчувати себе в якості члена редакції, журналіста та в реальному режимі перевірити власні знання та набути практичних навичок).

Під час проходження практики студент має дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки, Кодексу журналістської етики, Етичного кодексу журналіста, законодавства України.

4. ПОРЯДОК ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Підтвердженням успішного проходження навчальної практики є **Звіт про виробничу практику**, які містить такі документи:

- щоденник практики;
- характеристика з місця практики;
- творчий доробок студента-практиканта.

Вимоги до оформлення

1. Звіт подається окремою текою, яка містить усю необхідну документацію та включає в себе вищеперераховані елементи.
2. Щоденник практики друкується форматом А4 (титувальний аркуш у Додатку) та заповнюється від руки.
3. Характеристика, надана журналістом-керівником практики (друкується форматом А4, Times New Roman, 12 кегль, інтервал – 1,5) має бути підписана та містити печатку підприємства/установи/інститутції, в якій перебував на практиці студент.

Вимоги до щоденника практики

Студент, який проходить практику, повинен вести щоденник, у якому записується все, що відбувалося під час проходження практики: детально описується день практики, завдання редактора, особисті враження під час підготовки матеріалів.

Форма щоденника затверджений кафедрою, у ньому обов'язковими є такі сторінки:

- Перша. Інформація про ЗМІ, який є базою практики за такою схемою:
- назва видання;
 - основні характеристики: тип медіа, тираж, формат.

У кінці щоденника має бути висновок – підсумок, у якому повідомляється, що зроблено під час практики, які завдання із зазначених у програмі практики залишилися не виконаними і з яких причин.

Підведення підсумків і захист практики проходить на засіданнях круглого столу за участю викладачів, журналістів, студентів. Організовується обговорення практики. Акцентується увага на актуальності тем, особливостях їх розробки, а також проблемах, що виникли під час проходженні практики. На розсуд викладача-керівника практика може бути розглянута в порядку індивідуальних бесід.

Практика студента оцінюється за наступними критеріями: кількість і якість авторських матеріалів, їх жанрова приналежність, тематика, повнота розкриття тим та ін.; активність участі в роботі редакції; характеристика з редакції; наявність звітної документації; загальне виконання програми практики.

Практика оцінюється за системою «зараховано», «не зараховано». Оцінка «не зараховано» ставиться у тому випадку, коли студент не виконав програму практики, не отримав позитивної характеристики, не виявив ініціативу, не представив звітної документації. Оцінювання практики відбувається відповідно до «Положення про екзамени та заліки Національному університеті біоресурсів і природокористування України», нижче наведена таблиця оцінювання.

Таблиця 1. Співвідношення між рейтингом здобувача вищої освіти і національними оцінками

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

5. Форми та методи контролю

Програмою практики передбачена система підсумкового контролю (залік) з демонстрацією виконаного обов'язкового завдання та інших матеріалів з практики. Студенти під час виробничої (переддипломної) практики ведуть щоденники практики, у яких відображають реалізацію змісту та завдань практики. Матеріали щоденника використовуються для підсумкового звіту про виконану на практиці роботу.

6. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання студента відбувається відповідно до положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.03.2018 р. протокол № 6.

Оцінка за практику виставляється з урахуванням поточної роботи студента під час проходження практики й у результаті оцінювання документів, зданих після проходження практики на кафедрі та захисту на підсумковій конференції.

Оцінювання результатів практики студентів здійснюється за 100-бальною системою за такими критеріями:

1. Правильність оформлення щоденника практики – 30 б.
2. Виконання визначених у програмі завдань практики – 50 б.
3. Зміст і оформлення звіту практики – 20 б.

7. Рекомендовані джерела

Базова література

1. Безсмертний В. Українська журналістика та її воєнний сегмент учора, сьогодні, завтра, Ліра-К, 2019, 200 с.

2. Бредлі К., Гірт М., Сміт С. Стратегія за межами «хокейної ключки». Люди, ймовірності і переможні рішення / пер. з англ. О. Гординчук. Київ: Лабораторія, 2021. 240 с.
3. Вайшенберг З. Новинна журналістика : навчальний посібник / За заг. ред. В. Ф. Іванова. Київ : Академія української преси, 2011. 262 с.
4. Досенко А. Інтернет-журналістика. Комунікативні маркери. Навчально-методичний посібник, Центр навчальної літератури, 2020, 184 с.
5. Іванов В. Ф. Журналістська етика. Підручник. Київ : Вища школа, 2006. 231 с.
6. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник. Львів : ПАІС, 2008. 270 с.
7. Карась М. А. Журналістський фах: організація творчо-виробничого процесу : навч. посібник. Київ : Видавництво Інституту журналістики, 2009. 101 с.
8. Карпенко В. Журналістика. Вступ до фаху, Університет «Україна», 2011. 196 с.
9. Квіт С. Масові комунікації : підручник. Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 208 с.
10. Квіт С. Масові комунікації. Києво-могилянська академія, 2018. 352 с.
11. Лаврик О. В. Основи журналістики: навчально - методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика». Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. 73 с.
12. Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи магістра для студентів відділення журналістики Ужгородського національного університету / Авт. кол.: Бідзіля Ю., Соломін Є., Шаповалова Г., Шаркань В., Шебештян Я. Ужгород, 2021. 64 с.
13. Методичні рекомендації до написання дипломних робіт для студентів спеціальності 061 «Журналістика» другого (магістерського) рівня [Електронний ресурс] / уклад. О. Присяник, О. Зима. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2022. 45 с.
14. Михайлин І. Л. Журналістика як всесвіт : вибрані медіадослідження. Харків : Прапор, 2008. 512 с.
15. Потятиник Б. В. Медіа: ключі до розуміння. Серія: Медіакритика. Львів, 2004. 312 с.
16. Публіцистика. Масова комунікація : медіа-енциклопедія / За ред. В.Ф. Іванова. Київ : Академія Української Преси, Центр Вільної Преси, 2007. 780 с.
17. Холод. О. Комунікаційні технології. Центр навчальної літератури 2019. 211 с.
18. Чекмишев О. Основи журналістики, Академія, 2021, 168 с.
19. Netfliks і культура інновацій / Р. Гастінгс, Е. Маєр; пер. з англ. В. Галичиної. Харків : Віват, 2021. 352 с.

Додаткова література

1. Буряк В. Д. Поетика інформаційно-художньої свідомості. Еволюція форм і методів вираження інформації (факту) у контексті інтелектуалізації творчої свідомості : Монографія. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2001. 390 с.
2. Буряк В. Д. Філософські та концептуальні основи інформаційно-художньої свідомості : Навч. посібник. Дніпропетровськ : РВВ ДДУ, 2000. 60 с.
3. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики : Навчальний посібник / За загал. ред. В. Ф. Іванова та А. Коль. Київ : Академія української преси, 2005. 229 с.
4. Василенко М. К. Особливості підготовки репортерів для жанру репортаж-розслідування. *Актуальні питання масової комунікації*. 2002. Вип. 3. Ч.1. С. 10–12.
5. Василенко М. К. Функціонування групи інформаційних жанрів пресової журналістики в сучасних соціально-економічних умовах. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ, 2002. Т. 9. С. 162–166.
6. Волощак М. Правильно – неправильно / Довідник з українського слововживання [Текст]. Київ : Просвіта – Українська видавнича спілка, 2003.
7. Жадько В. Основи журналістики та редакційно-видавничої справи [Текст]. Київ, 2007. 379 с.
8. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми: наук. видання / Укл.: Т. Петрів, А. Сафаров, В. Сюмар, О. Чекмишев. Київ: Ніч лава, 2006. 100 с.
9. Капелюшний А. О. Практичний посібник-довідник журналіста. Редагування в ЗМІ: аналіз і перевірка фактичного матеріалу [Текст]. Львів: ПАІС, 2005. 304 с.
10. Карпенко В. О. Журналістика: основи професійної комунікації. Київ : Нора-принт, 2002. 328 с.
11. Карпенко В. О. Журналістська творчість. Теоретично-методичні та практичні засади : Підручник [Текст]. Київ : Університет «Україна», 2012. 164 с.
12. Кібл Р. Журналістська етика / перекл. з англ. Д. І. Смоляк. Київ : Київська типографія, 2007. 188 с.
13. Кузнецова О. Д. Аналітичні методи в журналістиці : навч. пос. Львів : Видавничий центр Львів. нац. ун-ту ім. Івана Франка, 2002. 120 с.
14. Кузнецова О. Д. Засоби масової комунікації : посібник. Вид. 2-ге, перероблене й доповнене. Львів: ПАІС, 2005. 200 с.
15. Москаленко А. З. Теорія журналістики: підручник. Київ: Експрес-об'ява, 1998. 334 с.
16. Приступенко Т.О. Теорія журналістики. Етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації : навч. посіб. Київ : Ін-т журналістики, 2004. 375 с.
17. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / за ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород : Закарпаття, 2007. 224 с.

18. Чекмишев О. В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики : підручник-практикум. Київ : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2004. 129 с.

19. Яцимирська М. Культура фахової мови журналіста : Підручник [Текст]. Львів : ПАІС, 2004. 168 с.

Інформаційні ресурси

1. Голік О. В. Інтерв'ю в українській пресі ХХІ ст. Режим доступу : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2312>

2. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості : підруч. / Здоровега В. Й. 2-е вид. Львів : ПАІС, 2004. 268 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zntu.at.ua/load/11-1-0-5>

3. Карась М. А. Журналістський фах: організація творчо-виробничого процесу : навч. посібник. Київ : Видавництво Інституту журналістики, 2009. – 101 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://journlib.univ.kiev.ua/Posibnik_journ_fah.pdf

4. Михайлин І. Л. Історія української журналістики : підручник. Харків : ХІФТ, 2000. 279 с. (Кн. 1). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ru.scribd.com/doc/84207176/>

5. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підруч. 3-є вид. Київ : ЦУЛ, 2002. 284 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.twirpx.com/files/journalism/basis/>

6. Москаленко А. З. Теорія журналістики : навч. посібник. Київ : ЕксОб, 2002. 336 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/981649/>

9. Різун В. В. Літературне редагування : підруч. Київ : Либідь, 1996. 240 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/155435/>

10. Різун В. В., Скотникова Т. В. Методи наукових досліджень у журналістикознавстві : навч. посібник. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : Преса України, 2008. 144 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/1105254/>

11. Словник журналіста : терміни, мас-медіа, постаті / За заг. ред. Бідзілі Ю. М. Ужгород : ВАТ «Вид-во «Закарпаття», 2007. 224 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bookre.org/reader?file=1335887>

Нормативні документи

1. Закон України «Про доступ до публічної інформації». URL : <https://googl.su/KelpK>.

2. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації». URL : <https://goo-gl.su/qSu4SJ>.

3. Закон України «Про інформацію». URL :<https://goo-gl.su/UhAUjYC>
4. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні». URL:<https://goo-gl.su/cxMm>.
5. Закон України «Про телебачення і радіомовлення». URL : <https://goo-gl.su/sm5Oz6MA>.
6. Закон України «Про інформаційні агентства». URL :<https://googl.su/mjKiMb>.
7. Закон України «Про авторське право і суміжні права». URL:<https://googl.su/NQHxsa>.
8. Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів». URL:<https://googl.su/Kgl3ID8y>.
9. Закон України «Про захист суспільної моралі». URL : <https://googl.su/w6w8Pu>.
10. Закон України «Про державну таємницю». URL : <https://googl.su/BJMTOzj>.
11. Положення МОН про проведення практики. URL: <http://labs.journ.univ.kiev.ua/praktyka/zakonodavcha-baza/polozhennya-mon-proprovedennya-praktyku> (дата звернення: 25.06.2022).
12. Стратегія інформаційної безпеки України 2025. URL: <http://materialy.kmu.gov.ua/d08bb830/docs/cd2d9166/Dodatok.pdf>
13. Кодекс професійної етики українського журналіста. URL : <http://www.cje.org.ua/ua/code>.
14. Проект Закону про медіа. URL :<https://goo-gl.su/1AhtFRu>.
15. Рейндол Д. Універсальний журналіст. Аудіокнига. URL :<https://www.youtube.com/watch?v=wzKCWFssAyA>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

ЕТИЧНИЙ КОДЕКС ЖУРНАЛІСТА

Визнаючи свободу слова одним із найважливіших надбань людства.

Погоджуючись з тим, що свобода слова не обмежується свободою журналіста.

Усвідомлюючи вплив засобів масової інформації на формування світогляду українського суспільства.

Бажаючи попередити зловживання правом на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань а також правом вільно збирати,

зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб зі сторони професійної спільноти журналістів.

Визнаючи рівень суспільної відповідальності засобів масової інформації.

Прагнучи до підвищення професійної якості та культури української журналістики.

Погоджуючись з тим, що постійний самоконтроль спільноти журналістів є найефективнішим засобом забезпечення свободи слова.

Керуючись Загальною декларацією прав людини, Європейською Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, Всесвітньою Хартією свободи преси ООН, Конституцією та Законами України.

Всеукраїнський з'їзд журналістів приймає цей документ

Преамбула

Здійснення журналістської діяльності в демократичному суспільстві вимагає від журналістів дотримання етичних норм і високого ступеню усвідомлення суспільної відповідальності за достовірність та якість поширюваної інформації.

Журналістика покликана слугувати свободі слова, що включає в себе право вільно отримувати і поширювати інформацію, при дотриманні інших фундаментальних прав, свобод і інтересів, захищених Європейською конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод і Конституцією України.

Журналіст має пам'ятати, що:

право на інформацію – фундаментальне право людини, тісно пов'язане з правом вимагати від журналістики надання достовірних новин та чесних коментарів і думок, відособлених від впливу політичних сил, владних та бізнес структур;

здійснення права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань накладає особливі обов'язки і відповідальність та не повинно порушувати права на інформаційний простір, вільний від матеріалів, що становлять загрозу фізичному, інтелектуальному, морально-психологічному стану суспільства, а також інших громадських, політичних, економічних, соціальних, духовних, екологічних прав і свобод людини;

в журналістській діяльності право на свободу інформації, на свободу думки і слова може вступати в протиріччя з правом на повагу особистого життя. Здійснення першого права на шкоду останньому є недопустимим.

Цей Кодекс систематизує, упорядковує та закріплює єдину систему норм, правил і критеріїв моралі в журналістській діяльності, покликану збалансувати право на свободу самовираження з правом людини на повагу до приватного життя, отримання якісної, безпечної та достовірної інформації.

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ЕТИКИ

Стаття 1. Достовірність

Журналіст повинен бути впевнений в тому, що інформація, яку він поширює і коментує, відповідає дійсності, недостовірні повідомлення є неприпустимими.

Журналіст зобов'язаний оперувати тільки тією інформацією, першоджерело якої йому відоме. Журналіст не повинен нехтувати важливою інформацією чи фальсифікувати документи.

Стаття 2. Безсторонність

Журналіст, висвітлюючи ті чи інші події, не повинен ставати на будь-яку сторону і зобов'язаний поширювати точні та достовірні матеріали, що відображають реальність, а не власні або чужі уявлення про неї. Журналіст має чітко відокремлювати будь-які припущення, коментарі та оцінки від фактів, у назві новин та повідомлень точно відображати їх зміст, а також уникати спотворення фактів і контексту. Редакційна обробка матеріалів не повинна фальсифікувати зміст.

Висвітлюючи коментарі та оцінки фактів журналіст повинен зробити все для того, щоб вони висловлювалися чесно і у відповідній етичній формі.

Поширювана інформація не може вважатися безсторонньою, якщо вона є неповною, недоречною, неправдивою, надміру емоційною.

Стаття 3. Об'єктивність

Журналіст прагне відобразити всі аспекти тієї чи іншої події, спору чи конфлікту подаючи точку зору усіх учасників таких подій або інформуючи суспільство про відмову учасників надавати свої коментарі.

Стаття 4. Неупередженість

Журналіст має неупереджено та справедливо ставитися до учасників подій, які висвітлює. Він не повинен умисно вводити учасників таких подій в оману або викривляти їх погляди.

Зловживання довірою, емоційним станом осіб, що не дозволяє їм адекватно оцінювати наслідки висловлювань, є неприпустимим.

Стаття 5. Тактовність

Журналіст має з повагою відноситися до культурних особливостей, релігійних переконань і приватного життя осіб у тих випадках, коли це не суперечить його обов'язкам.

Ставлення журналіста до потерпілих від злочинів та нещасних випадків, а також їх рідних та близьких має бути максимально тактовним.

У своїй діяльності журналіст повинен бути особливо тактовним з дітьми.

Усвідомлюючи, що збір і повідомлення інформації можуть заподіяти шкоду або створити незручності журналіст не повинен виправдовувати зухвальство пошуком інформації.

Стаття 6. Відповідальність

Журналіст несе відповідальність перед суспільством за забезпечення права на знання правди, а також за зміст та якість інформації, поширюваної за власним підписом, за псевдонімом чи анонімно але з його відома та згоди.

Журналіст має зробити все можливе для виправлення чи спростування інформації, яка є неправдивою, викладеною з перекрученням фактів, наклепницькою, завдає моральної образи людині або може нанести іншу серйозну шкоду.

Журналіст має визнавати свої помилки і виправляти їх швидко і якісно у спосіб, який надає максимальну можливість споживачам інформації помітити такі виправлення, з обов'язковим посиланням на попереднє помилкове повідомлення. За необхідності журналіст має вибачитися через засоби масової інформації.

Журналіст повинен об'єктивно і точно висвітлювати інформацію про результати розгляду судових справ про дифамацію, в яких він, або засіб масової інформації, що опублікував його матеріали, виступали в якості однієї із сторін.

Журналіст має усвідомлювати небезпечні наслідки, які може потягнути за собою заклик до дискримінації, що розповсюджується через засоби масової інформації, і повинен зробити все можливе для того, щоб уникати навіть ненавмисного стимулювання дискримінації з огляду на расу, стать, сексуальну орієнтацію, мову, релігію, політичні чи інші погляди, національне і соціальне походження.

Стаття 7. Правдивість

Журналіст повинен надавати споживачам інформації правдиве зображення дійсності, викладати факти, зберігаючи їх справжній сенс, не допускаючи неповноти та спотворень, розкриваючи причини, наслідки, контекст подій та найважливіші зв'язки для забезпечення суспільства достатньою кількістю матеріалу, що дає можливість сформулювати точне і найбільш адекватне уявлення про сьогодення.

Повага правди і права суспільства знати правду – першочерговий обов'язок журналіста.

Стаття 8. Повага до особистого життя

Журналіст, висвітлюючи інформацію, зобов'язаний з повагою ставитися до приватного життя особи та не розповсюджувати без її згоди інформацію про стан її здоров'я, сімейне життя, сексуальну орієнтацію, дозвілля, релігійні переконання тощо.

Поширення інформації про осіб, що знаходяться у лікувальних та інших відповідних закладах, є неетичним та не може бути виправданим жодним способом.

Журналіст повинен уникати втручання в особисте життя, що може завдати моральних чи фізичних страждань окремим особам.

Журналіст має максимально уникати публікацій про самогубства та спроби самогубства, окрім випадків, коли такі публікації не направлені на захист суспільних інтересів.

Журналіст повинен мати обґрунтовані підстави для висвітлення приватного життя неповнолітніх осіб та дозвіл на це від їх батьків чи опікунів. Слава, публічність чи статус батьків або опікунів у суспільстві не можуть бути обґрунтованою підставою для висвітлення приватного життя неповнолітніх.

Розкриття інформації про неповнолітніх (або вказування ознак, за якими їх можна ідентифікувати), які мали відношення до протизаконних дій, стали учасниками подій, пов'язаних із насильством, недопустиме.

Стаття 9. Повага до презумпції невинуватості

Журналіст зобов'язаний поважати презумпцію невинуватості та уникати висловлення своїх суджень при висвітленні інформації про вчинення правопорушення. Звинувачення підозрюваних чи обвинувачених у вчиненні правопорушень до прийняття судового рішення є грубим порушенням професійної етики журналіста.

Журналіст не повинен розголошувати інформацію про посадове становище, національність, релігійні переконання, родинні та дружні стосунки підозрюваних, обвинувачуваних і підсудних, якщо така інформація не має відношення до кримінальної справи.

Необґрунтоване поширення інформації про родичів, друзів та співробітників осіб, підозрюваних чи звинувачених у вчиненні злочину, а також про неповнолітніх осіб, які є потерпілими, свідками чи обвинуваченими є неетичним. Поширювана інформація не повинна вказувати на родинні чи інші стосунки між обвинуваченим і дитиною.

Висвітлюючи інформацію про звинувачення осіб у вчиненні правопорушень журналіст має неупереджено, повно та рівноцінно подавати позицію обвинувачення та захисту всіх причетних до справи осіб.

Журналіст не повинен жодним чином ідентифікувати дітей, втягнутих в справу про злочини сексуального характеру в якості потерпілих або свідків.

Викладені у цій статті норми не виключають права журналіста на журналістське розслідування, пов'язане з тими або іншими подіями і фактами, що покликані захищати інтереси суспільства та особи.

Стаття 10. Незалежність

У своїй професійній діяльності журналіст має бути незалежним від бізнесу та рекламодавців. Інтереси користувачів інформації та громадськості повинні мати пріоритет над особистими інтересами журналістів і засобів масової інформації.

Журналіст вільний і відповідальний перед своїми читачами і публікою, а не перед приватними інтересами власників засобу масової інформації, та визнає право на оцінку своєї діяльності тільки колегами і громадськістю.

Журналіст не є провідником ніяких спеціальних інтересів, але є чесним і вільним у своїх поглядах на суспільні справи і державних людей.

Журналіст має уникати конфліктів інтересів, реальних чи усвідомлюваних.

Факти одержання журналістом за будь-яких обставин платні (хабара) за поширення брехливої або приховування достовірної інформації є грубим порушенням професійної етики.

Здійснюючи професійну діяльність журналіст зобов'язаний відстоювати принцип свободи при чесному зборі і публікації інформації і права на правдивий коментар і критику.

Стаття 11. Сумлінність

Журналіст не може вдаватися до некоректних, протизаконних способів одержання інформації, фотографій і документів, в тому числі шляхом підкупу, залякування або введення людей в оману відносно своєї професії.

Журналіст при зборі інформації зобов'язаний діяти у відповідності до законодавства України і може вдатися до будь-яких законних процедур проти осіб, які перешкоджають йому в зборі інформації.

Журналіст має з повагою ставитися до права кожної особи відмовитися від спілкування та надання інформації, якщо обов'язок надавати інформацію не передбачений законом.

Журналіст зобов'язаний дотримуватися професійної таємниці і не розголошувати джерело інформації, отриманої конфіденційно.

Журналіст зобов'язаний поважати бажання осіб, які надають інтерв'ю не розголошувати офіційно їх висловлювання.

Стаття 12. Компетентність

Наклеп, образа, необґрунтовані звинувачення, підробка документів, умисне викривлення фактів і надання неправдивої інформації, умисне скорочення інформації з метою викривлення її змісту, плагіат та поширення прихованої реклами є неетичними.

Поєднання журналістської і рекламної діяльності не допустиме.

Журналіст має бути свідомим своїх власних культурних цінностей, поглядів та переконань і уникати нав'язування цих цінностей поглядів і переконань іншим.

Журналіст має уникати у своїх публікаціях образ та слідування стереотипам щодо раси, статі, віку, релігії, етнічної приналежності, релігійних поглядів і почуттів людей, фізичних чи психічних вад, хвороб, зовнішнього вигляду або соціального статусу, зобов'язаний уникати вживання образливих висловів, які можуть завдати особі моральної чи фізичної шкоди.

Журналіст не повинен виконувати завдання, несумісні з його професійною гідністю, а також використовувати свій статус в особистих цілях, в тому числі для отримання матеріальної вигоди.

Журналіст зобов'язаний сприяти зміцненню моральних та етичних засад суспільства, збереженню національних, культурних традицій, утримуватися від позитивного оцінювання насильницьких та злочинних дій, демонстрації чи опису надмірної жорстокості та насилля, має протидіяти екстремізму та обмеженню громадянських прав за будь-якими ознаками, протистояти впливу культу насильства, жорстокості, порнографії.

Розповсюдження інформації у спосіб, що може викликати паніку, масові хвилювання і заворушення, порушення функціонування транспортних систем, фінансових та інших організацій є неетичним.

Журналіст повинен прагнути до чистоти мови, відмовлятися від невинуватих, примітивних запозичень іноземних слів, використання ненормативної лексики, сленгу та жаргонних виразів.

Стаття 13. Довіра

Журналіст повинен постійно дотримуватися журналістських цінностей, приймати на себе відповідальність за висвітлення важливих подій і проблем, замовчування яких могло б негативно вплинути на суспільство.

РОЗДІЛ 2. ЕТИКА ВЗАЄМОВІДНОСИН ЖУРНАЛІСТІВ

Стаття 14. Взаємовідносини між журналістами

Статус журналіста є несумісним із зайняттям посад в органах виконавчої, законодавчої чи судової влади, а також керівних органах політичних партій.

Статус журналіста є несумісним з участю в збройних конфліктах.

Журналіст поважає і відстоює професійні права колег, дотримується норм і правил поведінки у редакційному колективі. Журналіст має уникати ситуацій, коли він міг би нанести шкоду особистим або професійним інтересам своїх колег. Моральний обов'язок журналіста — допомога у фаховому становленні молодих журналістів.

Журналіст поважає і змушує поважати авторські права, пов'язані з будь-якою творчою діяльністю. Привласнення чужих думок і творів (матеріалів) суперечить професійній етиці журналіста.

Журналіст використовує і відстоює своє право та право інших журналістів користуватися всіма передбаченими законодавством гарантіями захисту від насильства або погрози насильством, образи, моральної шкоди, дифамації.

Журналіст не повинен будь-яким способом перешкоджати професійній діяльності інших журналістів.

Журналіст має викривати неетичні дії інших журналістів та засобів масової інформації.

Журналіст покликаний постійно працювати над підвищенням власного фахового рівня, дотримуватися конституційних норм функціонування української та інших мов в Україні, рішуче виступати проти фактів неповаги до державної мови, приниження її ролі та значення у житті суспільства.

Стаття 15. Взаємовідносини журналістів з редакцією засобів масової інформації

Журналіст має право відмовитися від виконання завдання редакції по підготовці та публікації власної інформації, якщо її зміст після редакційної правки зазнав істотних змін, що суперечать його переконанням або пов'язані з порушенням норм професійної етики.

При підготовці та публікації інформації редакція не повинна приховувати або спотворювати достовірні відомості, відображені у журналістському матеріалі. У зв'язку з приватними інтересами власників засобу масової інформації, рекламодавців, представників владних і бізнесових структур та приватних осіб, а також з політичних мотивів не допускається перешкоджання публікації матеріалу, підготовленого з дотриманням встановлених етичних стандартів.

Утиски та звільнення журналістів у зв'язку з їх професійною діяльністю, що відповідає встановленим етичним стандартам та вимогам чинного законодавства, є неприпустимими, піддаються громадському осуду та можуть бути предметом розгляду комісій з журналістської етики.

РОЗДІЛ 3. ЗАСТОСУВАННЯ КОДЕКСУ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Стаття 16. Дія Кодексу за предметом, колом осіб та в часі

Дія Кодексу поширюється на всі види професійної діяльності журналіста та на іншу його діяльність, яка не повинна суперечити його професійними обов'язкам або підривати престиж професії. Дія цього Кодексу поширюється на відносини, що виникли після його прийняття.

Професійна журналістська спільнота України зобов'язується дотримуватися норм цього Кодексу, добровільно, в повному обсязі у встановлені строки виконувати рішення і рекомендації комісій з журналістської етики і невідкладно інформувати споживачів інформації про прийняті рішення і їх виконання.

Стаття 17. Здійснення контролю за виконанням Кодексу

Виконання Кодексу підтримують та контролюють Комісії з журналістської етики.

Право офіційного тлумачення принципів і норм журналістської етики, закріплених у Кодексі, а також розгляду скарг журналістів та громадян щодо

порушення норм журналістської етики належить комісіям з журналістської етики.

Стаття 18. Наслідки порушення положень цього Кодексу

Порушення норм цього Кодексу піддаються громадському осуду, розглядаються на зборах редакційних колективів та комісіями з журналістської етики.

РОЗДІЛ 4. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Цей Кодекс приймається більшістю голосів делегатів Всеукраїнського з'їзду журналістів, присутніх на з'їзді під час його обговорення.

Будь-які зміни та доповнення до цього Кодексу вносяться у порядку, передбаченому для його прийняття.

ДОДАТОК 1

ЛИСТ-НАПРАВЛЕННЯ НА НАВЧАЛЬНУ ПРАКТИКУ ЗДОБУВАЧА КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЖУРНАЛІСТИКА» ПІБ

Відповідно до угоди, укладеної НУБіП України і «НАЗВА ЗМІ» та з метою проходження практики, до редакції «НАЗВА ЗМІ» направляється студент ПІБ. Прошу сприяти студенту у проходженні практики та призначити керівника на підприємстві. Результатами практики мають бути звіт із підписом та печаткою, характеристика, складена керівником практики від підприємства.

Завідувач кафедри
журналістики та мовної комунікації
гуманітарно-педагогічного факультету
НУБіП України,
доктор філологічних наук, професор

М.І. Навальна